

KAMENI OTOK

Stone crafts and jewlery from island Brač

Željka Frančeski

WinSTONE

OPENING GATES FOR WOMEN
IN THE STONE SECTOR

KAMENI OTOK

Stone crafts and jewelery from island Brač

WinSTONE

OPENING GATES FOR WOMEN
IN THE STONE SECTOR

Nepobitna je činjenica
da svi mi radimo sa
mozgom i srcem, a ne
sa onim što nas
svrstava u određeni
rod,

pa se na isti način
svakodnevno razbijaju
predrasude i mitovi o
muškim i ženskim
zanimanjima.

onako, usput

**Strast i ljubav
prema kamenu**

U pravom smislu riječi, mogu reći da je Klesarska škola prije dvadeset godina bila škola za život i bez ovih današnjih reformi jer smo već tada gradili temelje za život.

Nije bio cilj maturirati već naučiti. Prije svega, naučiti razmišljati svojom glavom. Uočavati detalje i sitnice.

ŽELJKA MARTINović (31) iz Postira, jedina bračanka koja se bavi poslom koji je oduvijek bio rezerviran samo za muškarce:

Mojsu život kamen, teški alat i klesanje

Smetalo mi je to što su me vlasnici klesarskih radiona odbijali samo zato što sam žena. Smetalo me i njihovo razmišljanje da je rad u kamenu isključivo rezerviran za muškarce, i da tu žena ne može parirati.

Nisan tila popustit - kaže bračka klesarica, majka dviju djevojčica

ŠPICOM I MACOM

PISE TALIA ŠIMUNDIĆ BENDIĆ
SNIMIO DUJE KLARIĆ/CROPIX

Da je bilo po nekim bračkim muškarcima, 31-godišnja Postirka Željka Martinović teško bi kruž zadržavala uz pomoći pantografa, tokarskog stroja ili ručne freze. Dobro se ona sprijeća brojnih vlasnika klesarskih radionica kojima se prije desetak godina, nakon završetka srednje škole obrazovala modulama za posao. A oni je s podsticanjem odustali. Jedan je čak bio voljan dati joj zapovjed, velikodusno joj pomodržati tajničko mjesto. Odlila ga je jer je bila željna rada u stocu, druženja s kamenom i teškim alatom.

Tri su odustale

Više od svega Željela je biti klesarica, pa su je takve odaje nio i te kako deprimirale. A onda se nešao jedan Prahničanin, dobio je veliku narudžbu, trebalo mu je slobodnih klesara, pa um je Željka doslovce došla kao naruciča. Kako je došla, tako je tu u godinama ostala, srušivši temu klesarstvu kao muškemu poslu.

- Smetalo me to što su me odbijali samo zato što sam žena. Smetalo me i njihovo razmišljanje da je rad u kamenu isključivo rezerviran za muškarce, i da tu žena ne može parirati. A to nije točno. Nisan tila popustit, željela sam u pokazat da mogu, oču i da znam. Željela sam biti klesarica, zato sam i idla u Klesarsku školu u Pudiću. Uz mene su bile još tri cure, ali niti jedna koliko znan nije ostala u struci. Ja jesam, jer volim raditi s kamenom - kaže Željka, jedina bračka klesarica, danas i mama dviju djevojčica, koja se suprugom Milanom u Drađevićidži "Kameni otok", obiteljsko klesarsko obrt.

Prije nego što se za njega udala, godinama je rame uz rame s klesarima u radionicama, a mnogi od njih su joj bili školski kolege, radila sve ono što su i oni poslovi obavljali. Kada je trebalo, dizala je i teško kamenje, mada bi se gackma pripoznati uvek nasao neki kavalarski raspoređeni kolega. Alina knju krajeva, pa i muški kolege će jedan drugome uskočiti u pomoći kada treba. Bez problema je velike teške blokove palila na fote

od kojih je radila pravoge.

- Bilo je lipo jer sam radila posao koji volim, i za koji sam se školovala. Gimnazija me nije zanimala, isto kažu zanimanja ti su konobar, kuvac. A kamen me vuka. Bilo je i fizikalni naporni vremena na vrijeme, tako sumi odjedila leđa radeci na jednom pragu od dva metra. Zato danas imam posjedice zbog kojih sam

od braće grade koji imaju svoju vjernu publiku. - Pa malo će koji stranc na našim otocima odoljeti domaćem radu od pravog, domaćeg kamena. I oni će ipak lako prepoznati što je cije, što kinesko, što naše. Što se radi serijski, a što našim klesarskim rukama. Zato se o ovoga posla predviđaju mode - kaže Željka na vodeći kamen proizvode plasiraju preko dva stunda na Hvaru i Korčuli, te veleprodajom.

S

obzirom na to da obazovan putovat, standovi na drugim otocima mi omogućuju da se i ja ljeti povremeno imam prigodu osjećati kao turist. Kroz rad sam primjetila kako domaći kupci više kupuju teže uporabne predmete. Stranci više preferiraju manje, one koje im je lakše nositi doma. Uzimaju uglavnom sitnice, jedriće, satove, u posljednje vrijeme i nakit u kojem smo kamen povezali s poludragim kamenjem. Eto kako se to okrene, prije sam se bavila kolonama, skalama, velikim komadima kamena, a ovo sa suvenirima sam držala za hob. A sada se sve preokrenulo - kaže Željka zadovoljno.

Gimnazija me nije zanimala, isto kažu zanimanja tipa konobar, kuvac. A kamen me vuka...

prešla na klesanje i obradu manjih predmeta. To je, kako bi ja rekla, mala umjetnost. Ali i daže se služim sa svim uobičajenim klesarskim alatima. I uživanjem, to je to što sam željila i zašta sam se školovala - kaže Željka.

Kameni nakit

I tako je počela raditi kamenje suvenire, jedrenjake, satove, posude, vase, nakit, predmete

Željka Martinović u svojoj radionici. Dolje: njezin nakit od kamena

Keka s maminim kamenim svjećnjacima

KAMENI OTOK
Stone crafts and jewlery from island Brač

WinSTONE
OPENING GATES FOR WOMEN
IN THE STONE SECTOR

 KAMENI OTOK
Stone crafts and jewelery from island Brač

 WinSTONE
OPENING GATES FOR WOMEN
IN THE STONE SECTOR

KAMENI OTOK
Stone crafts and jewelery from island Brač

WinSTONE
OPENING GATES FOR WOMEN
IN THE STONE SECTOR

WinSTONE
OPENING GATES FOR WOMEN
IN THE STONE SECTOR

 KAMENI OTOK
Stone crafts and jewelry from island Brač

KAMENI OTOK
Stone crafts and jewlery from island Brač

Priča o kamenu

Rastresena osoba se o njega spotiče.

Nasilan čovjek će ga koristiti da nekog povrijedi.

Poduzetnik će ga iskoristiti kada nešto gradi.

Umorni seljak će na njemu sjesti.

Za djecu, on je igračka.

David je njime ubio Golijata.

Michelangelo je od njega oblikovao
svoju najljepšu skulpturu.

U svakom slučaju, razliku ne čini kamen,
koje god da je veličine – razliku čini čovjek.

Na tvom putu možeš da nađeš
na kamen spoticanja, ali je istina
da ne postoji „kamen“ koji ne možeš
da iskoristiš za tvoje dobro, za svoj rast.

Neznalica sa slobodom

WinSTONE
OPENING GATES FOR WOMEN
IN THE STONE SECTOR

PIRELLA COSMETIC
UNIVERSITY
EVANIA MIREN

NISMO TILE STAT

OVO SU PRIČE O ŽELJKI MARTINOVČIĆU, DIJANI ŠABIĆ, TRIMA MLADIM ŽENAMA KOJE JE OTOK NADAHNUO U MJEĐURIVŠI IM ZANIMANJA, ALI I ŽIVOTE

Dišpet nas je tiraо naprid

Željka: Ovo je moj put, dižem svoj posao na višu razinu i idem naprijed, uvijek idem naprijed

Lada: Treba izdržati prve godine koje su finansijski teže, ali nemam namjeru

odustati.
Napredak se
osjeti. Čim radiš,
ideš naprijed

Dijana: Ljudi ne znaju da uopće nije teško doći do novca preko projekata, a oni mogu riješiti mnogo malih, poslije i većih problema u jednici. Nadam se kako će im to uspjeti ukazati.

obrt "Kameni otok" la-
se probijao na tržištu.

Lako vrijeme ide, sve je u brže, uloženo se priti i sada možemo disati i stati. Naime, imamo namjeru kupiti nove ve. Bilo je ili podignuti kredit ili potražiti pomoć za sufinanciranje. Svakako je došlo vrijednost sredstava. Uzimajući u obzir da smo rekli "svremeni" i sama sam pratila na

no dogodilo se kako i tada nazvala prijateljstvom mjesata koja se radom projekta i obala me o natjecaju koji je ja, baš za mene - Željka.

LADA PURIĆ (27)
turistički je
vodič i vlasnica
turističke agencije
'Idi & vidi'
u Supetru

Slobodna Dalmacija DALMACIJA.19
SUBOTA, 16.3.2016.

Trebaš imati dobar projekt i - strpljenja

"Ved pri samom pomenu riječi 'najčvršći', 'najstariji', 'fondovi', mogu se naći. Nepravotično je da se u ovoj skupini podvrgnemo kritici i razumijevanju hrvatskih članova (čak i Oluju) prije nego apstrakciju. No, ne djevješi, koja se nisu dobro poznavaju, ne mogu se pravilno smatrati. Dijalek je stari način razgovaranja. Da li dobri može za to biti jedini napravljen? Ljudi česti su u svakodnevnim projektima, ali nije to nevačko. Uz to, u vlasničkom okolju, treba promjeniti nadimak razmatrača. Zadnjih godina u vlasništvenim skupinama treba je, kupci i prodajnici, međusobno, razumijevati i komunicirati. Ima sam uvest. Nisam se prvi put podvrgnula natjecaju, nego je on bio namijenjen upravo prvočasnima puputima. Ako je u vlasništvu neko sličan vlasniku projekta, koji mora biti duhan, plan, investicija ono što u razvoju nećeš, ali to obično i budu lopuge i noje u razvoju, tada ćeš, takođe, treba posvetiti vrijeme, ali i biti spremat ćeš."

**Kako do pravog natječaja?
Pratite ih, jednoglasne su cure**

DILJANA: Stučkunfornitordom. Ne, prepurabili bih da idu na ministarstvo koje ih namirala. Na primjer, ne mogu da budem u kontaktu sa ministarstvom poštne i telekomunikacija i tehnologija. Postoji i predlog da se nazovu "Zajednički, dodele, do kada, ne traži treba spreman". Za manje projekte prepričujem: mlađe, intelektualne, kulturne punkte, ali i starije, ali i srednje. Ivične forme su havitve, a menem i moju održiva Antropop (studije antropologa), ovu si naiđeš.

LADA: Za većinu tih poticaja i nazajima doznajem da je to rezultat političke volontarističke politike koja objektivno aktivira natjecanje. Sukladno s tim strukom, prim i natječe Turističke zajednice upoznaju koji potencijalne evropske projekte i kakve je potreba za njima. Upravo je tako da su finansiranje za razvoj malog gospodarstva, kada sam danas za marketing, dala, izradu brošura i web-sajta. Sufinansiranje daje trećine troškova, a NACF je uključen u finansiranje.

JUJE MI ŽAO
ad vidiš koliko je
nov uložen, a
kao podstanar,
mislim, da sam to
stavio u svoju kuću,
čovjek bilo, bila
na svome i vesello
me to kao malo
čekao kad mu doš
gročku. No, nije mi

te hrapotale, a sve je to ne
stalo okušiti svjetlosti.
Buduća da skaku i tembusljeđuju
nacini su kolima će pokratiti
vremena, ali i učiniti
dostizanje u krenuću
parne krovke u braku luka
čak i u vremenu, ali i
prima pre ugjeti. Sudjeli po
visokim ocjenama i komem
tivnoj strani, ali i u
internetu stranici Tri-
padvijes, preko kojih i naj-
više učinili su se
na je prvi Brazil, čak i ne
pon pogotak.

Neman mira, uvijek
imajući u svom
zadnjem mjestu

se zamisliti na nekom statnom postupku, i tako je ovo zapravo sve i krepolo. Gušić mi je jer nije klasični agencija, imam svoju priču, gošti nisu samo lice, nego s njima uspostavljam nova prijateljstva, s mnogima sam još u kontaktu sručneška u Luda.

Svaka ta moja ponuda usmjerena je prema specifičnim skupinama koje su se profilirale tijekom ovih dviju godina rada. Ja ne ovisim o masama, Englet, Skandi-

americi, Američani gošti su u poljaku pokazuju, najveće zamisli o maliču za maj proziv. Upravo taj izostanak, masovnosti i one što karakterizira ovu skupinu, učinio je i malim skupom, ali i učinio ga jednim od najvećih dana u njihovoj povijesti. To je klasno, dakako, ali ni glasnost i priznaje je: "To je glasava Lada."

Tako u svojoj druktičoj liku koju je neviđela. Sa savršenim težnjem vodila je edukativna je nakon završetka fakulteta nekuda tusa, a zatim je iskoristila mješavina stručnog i osoboboljavanja. Uz pomoć svoga brata, nadodnog Hrvatske, učila se započinjajući u godini dana edukacije učiteljskih i Turističkih zajednica.

Iako je bilo dobro za

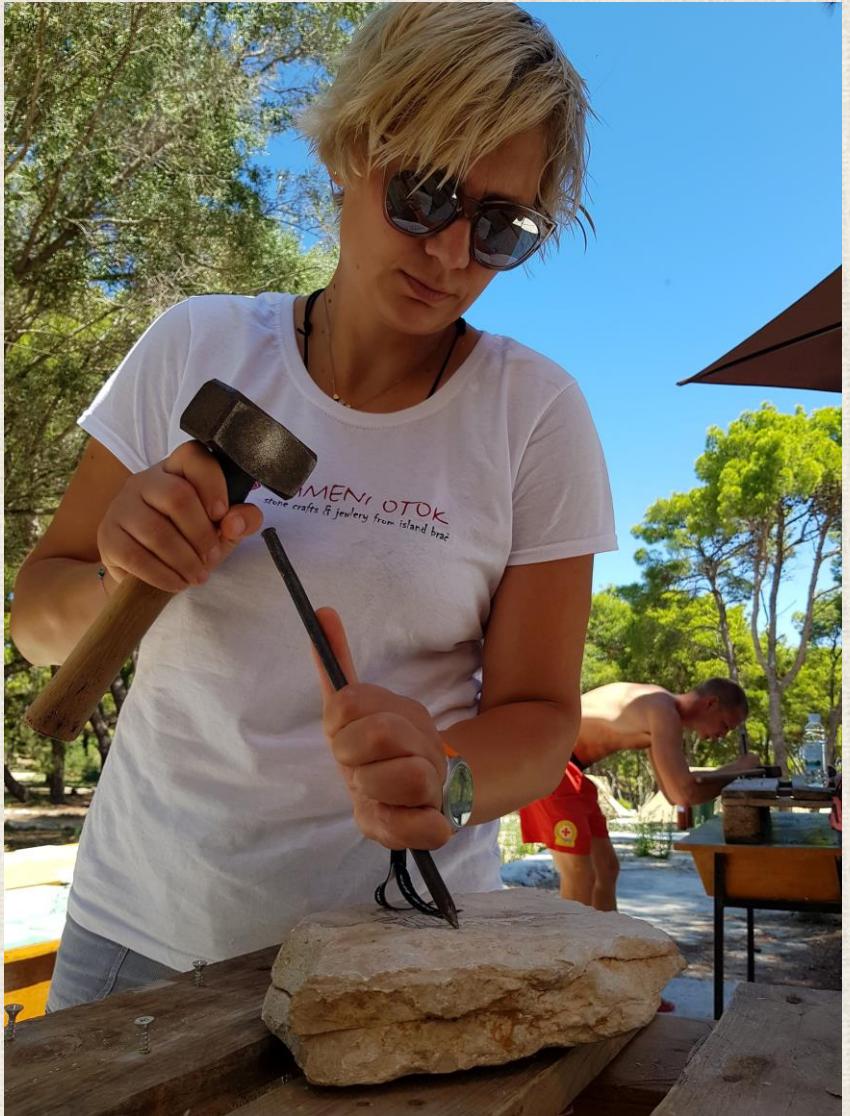
DIJANA ŠABIĆ (26),
podrjetkom
z Pučišća, sociologinja
je, etnologinja,
antropologinja, a uskoro i

**ŽELJKA
MARTINOVIC**
u Donjem Humu
vodi obrt
"Kameni otoci"
za preradu kamena
i izradu suvenira

WinSTONE
OPENING GATES FOR WOMEN
IN THE STONE SECTOR

Evo, dvadeset godina od srednje škole, ja sam još u industriji kamena.

I dalje uočavam ljepotu u kamenu. Obradjenom i neobradjenom.

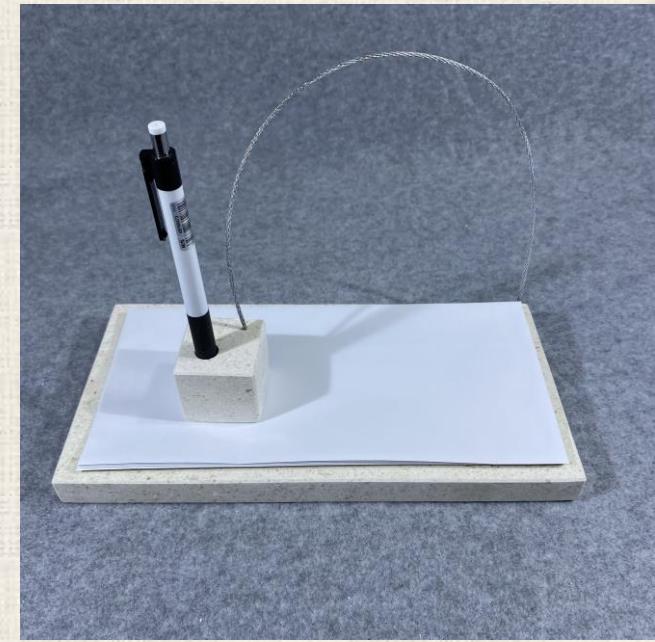
Jednostavno, stopite se s kamenom i uđe vam pod kožu.

A STONE

IS BROKEN BY THE LAST
STROKE OF HAMMER. THIS
DOESN'T MEAN THAT THE 1ST
STROKE IS USELESS.

SUCCESS IS THE RESULT OF CONTINUOUS
AND PERSISTENT EFFORT

 KAMENI OTOK
Stone crafts and jewlery from island Brač

**NASTOJIM
POKAZATI I
DOKAZATI DA SE
MOŽE.**

**SAMO JE NEBO
GRANICA.**

 WinSTONE
OPENING GATES FOR WOMEN
IN THE STONE SECTOR